

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลของการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ศึกษาเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยกับนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้มากโดยเฉลี่ยต่อเดือน นักเรียนที่อาศัยอยู่ชุมชนในเขตเมืองหรือเขตเทศบาลกับนักเรียนที่อาศัยอยู่ชุมชนในเขตชนบทหรือนอกเขตเทศบาล และเพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการเรียน ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ตั้งสมมุติฐานการศึกษาไว้ว่า ความรู้ และเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และชุมชนในเชิงบวก นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนตัวทางด้านเพศ ครอบครัว และลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบทดสอบ ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบทดสอบ ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และแบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ตอนที่ 3 แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือกับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน

ผลจากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเท่ากับ .60 ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเท่ากับ .70 ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเท่ากับ .88 หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงข้อความก่อนนำไปใช้ในการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 มีจำนวน 450 คน จาก 12 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 320 คน จาก 8 ห้องเรียน สุ่มตัวอย่างโดยการใช่วิธี Cluster Sampling ด้วยการจับฉลากจากห้องเรียนจำนวน 8 ห้องเรียน รวมใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 320 คน และสามารถเก็บแบบสอบถามและแบบทดสอบได้ทั้งหมด 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 หลังจากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบทดสอบมาแปลงเป็นคะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่ามัธมิมเลขคณิต (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ให้ค่า t - test เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยกว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้มากโดยเฉลี่ยต่อเดือน นักเรียนที่อาศัยอยู่ชุมชนในเขตเมืองหรือเขตเทศบาลกับนักเรียนที่อาศัยอยู่ชุมชนในเขตชนบทหรือนอกเขตเทศบาล และหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการเรียน ความรู้เจตคติ และพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ คำนวณโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ 320 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 144 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 176 คน

ผลการเรียนโดยเฉลี่ยของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 320 คน มีผลการเรียนโดยเฉลี่ย 2.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .77 ผลการเรียนสูงสุด 4.00 ผลการเรียนต่ำสุด 0.46

รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 . บาท มีจำนวน 171 คน และ นักเรียนที่รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,001 . บาทขึ้นไป มีจำนวน 149 คน

ลักษณะของครอบครัว และชุมชน นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา จำนวน 215 คน ลักษณะของชุมชนที่พักอาศัยจะอยู่ในเขตชนบทหรือนอกเขตเทศบาล จำนวน 192 คน

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระดับดี

ตอนที่ 4 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระดับดี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้านการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ บริเวณที่เป็นสภาพแวดล้อมในระดับดี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้านความประหยัดในการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในระดับดี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้าน ความประหยัดในการใช้ไฟฟ้าในระดับดี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้าน การอนุรักษ์ต้นไม้ ซึ่งประกอบด้วย การปลูกและการดูแลต้นไม้ในระดับดี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้าน การพัฒนาท้องถิ่นในระดับดี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้าน การเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วย เพศ รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะ ของชุมชนที่อยู่อาศัย

นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนที่แตกต่างกัน โดยที่นักเรียนหญิงมีคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่ง- แวดล้อมของชุมชนโดยเฉลี่ยมากกว่านักเรียนชาย

นักเรียนที่รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000. บาท กับนักเรียนที่ รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,001. บาทขึ้นไป มีพฤติกรรมความร่วมมือใน การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ไม่แตกต่างกัน

นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทหรือนอกเขตเทศบาลกับนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง หรือเขตเทศบาลมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้านการเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยใด ๆ

อภิปรายผลของการศึกษา

1. จากผลการศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของทองศักดิ์ ประสภกิตติคุณ (2534) ที่พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดตราดส่วนใหญ่รับรู้ถึงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในจังหวัดตราด เพราะความรู้เป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถศึกษาได้จากสื่อต่าง ๆ ตามหลักสูตรที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา หรือได้จากประสบการณ์โดยตรงจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามกิจกรรมเสริมหลักสูตรและตามความสนใจของนักเรียน ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นและเป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาการทางความคิด สามารถที่จะรับรู้ประสบการณ์ทางด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (ภาควิชาจิตวิทยา, 2540 : 71)

2. เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของนาคยา ใจมหา (2534) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงใหม่เห็นคุณค่าหรือเห็นความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเจตคติมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยเป็นความรู้สึกของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และกระตุ้นให้บุคคลแสดงท่าทีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (สุชา จันทน์เอม, 2521 : 78)

3. พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยพฤติกรรมของนักเรียนนั้นเกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งเร้า ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียนโดยการเรียนรู้จากทางสังคม จึงทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ทางสังคม ชุมชน หรือสถานศึกษาคาดหวัง ตามกระบวนการแก้ปัญหา และการทำความเข้าใจค่านิยม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2540 : 114)

4. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของ

ชุมชนแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนหญิงมีคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาของชุมชน โดยเฉลี่ยมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีปัจจัยที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมความร่วมมือเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ วิจิตรศิริกุล (2530) ที่พบว่าพฤติกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริม รักษาคุณภาพ สงวนคุณภาพ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนชาย

5. นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยกว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้มากโดยเฉลี่ยต่อเดือน มีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีปัจจัยที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมความร่วมมือเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ในปัจจุบันเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสามารถเรียนรู้ได้โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ได้ และครอบครัวในฐานะเป็นกลุ่มสังคมจึงมีหน้าที่ในการเลี้ยงดู อบรมสมาชิกให้รู้ระเบียบสังคม ปฏิบัติตามค่านิยม และ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527 : 828)

6. นักเรียนที่ลักษณะของชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นเขตชนบทหรือนอกเขตเทศบาลกับนักเรียนที่ลักษณะของชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นเขตเมืองหรือเขตเทศบาลมีพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีปัจจัยที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมความร่วมมือเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ในปัจจุบันเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสามารถเรียนรู้ได้โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ได้ ทำให้เกิดการเลียนแบบโดยการสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบที่ได้รับรู้จากข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ ตามความสนใจ การสนใจ การจดจำ (สมโภชน์ เขี่ยมสุภาษิต, 2526 : 124 - 125)

7. ระดับผลการเรียน ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ระดับผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา ระดับวุฒิภาวะที่เป็นความสามารถในการเรียนรู้ และไหวพริบในการเผชิญหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นกระบวนการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (เสริมศิริ เมาะเศวต, 2525 : 43 - 44) ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ และการที่นักเรียนจะเกิดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ที่ปฏิบัติอย่างคงทนถาวร ต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่าง

ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม (อัญชลี สิงห์สุด, 2534 : 35 - 36) ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ 4 ลักษณะ คือ

- พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นไปตามเจตคติ และความรู้ที่บุคคลนั้นมีอยู่
- พฤติกรรมที่เกิดจากความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์กัน
- พฤติกรรมเกิดจากความรู้และเจตคติ โดยที่ความรู้และเจตคติไม่มีความเกี่ยวข้องกัน
- ความรู้มีผลต่อพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางอ้อมนั้นผ่านทางเจตคติ

7.1 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ บริเวณที่เป็นสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับระดับผลการเรียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

7.2 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านความประหยัดในการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์กับระดับผลการเรียน และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

7.3 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านความประหยัดในการใช้ไฟฟ้ามีความสัมพันธ์กับระดับผลการเรียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

7.4 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการอนุรักษ์ต้นไม้ ซึ่งประกอบด้วย การปลูก และการดูแลต้นไม้มีความสัมพันธ์กับระดับผลการเรียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

7.5 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการพัฒนาห้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับผลการเรียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

7.6 พฤติกรรมความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยใด ๆ อาจเป็นเพราะหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้เน้นทางด้านเนื้อหาสาระเป็นสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ โดยนักเรียนเป็น

ฝ่ายรับข้อมูลข่าวสารเพียงฝ่ายเดียว เนื้อหาวิชาโปรแกรมถูกจำแนกออกตามลักษณะที่บังคับหรือ การเลือกจัดลำดับ (ชาญชัย อาจินสมจาร, 2538 : 78) จึงทำให้นักเรียนขาดความกล้าในการ แสดงออกซึ่งศักยภาพความรู้ความสามารถของตนเอง นอกจากนี้การที่นักเรียนจะออกไปดำเนิน กิจกรรมเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้นอกสถานศึกษา หรือนำสู่ชุมชน มักมีขั้นตอนในการดำเนินการ ที่ยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอน และผู้ปกครองยังมีแนวความคิดที่ว่ากิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ ด้านต่าง ๆ ของนักเรียนในระดับนี้ยังไม่สมควรออกนำเสนอสู่ชุมชนข้างนอก ต้องเป็นนักศึกษาใน ระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้น นักเรียนยังไม่มีประสบการณ์หรือความรู้ดีพอ นักเรียนยังคงต้องเรียนรู้ จากครู และแหล่งความรู้อื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบกิจกรรม ในหลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมนอกหลักสูตรตามความสนใจของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ควรมีการส่งเสริมเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดในรูปแบบ เสียงตามสาย บ้ายนิเทศ เอกสาร แผ่นพับ โบปปลิว เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความตื่นตัว เกิดความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. ควรมีการแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาทุกรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละ ภาคเรียน โดยมีการปลูกฝังเจตคติ จิตสำนึก ความตระหนัก เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ คือ การร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. ฝ่ายบริหารควรให้การสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้มีการกระจายงานด้าน สิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง ไม่ใช่ให้เป็นหน้าที่ของหมวดวิชาใดหมวดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม
5. ควรมีการจัดผู้รับฟังความคิดเห็นจากนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการ ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน
6. สถานศึกษาควรส่งเสริมหรือให้ความร่วมมือ ความสนใจในนำนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนให้มากขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้ทำการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยมาเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น
2. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์โดยตรงกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และเป็นการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชนให้แก่ผู้ปกครองของนักเรียน
3. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับครูหรือบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์โดยตรงกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และเป็นการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชนให้แก่ครูหรือบุคลากรในสถานศึกษา
4. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชนของท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์โดยตรงกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้แก่หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
5. ควรมีการทำวิจัยหรือศึกษาถึงปัจจัยตัวแปรด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยมาเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น และมาใช้เป็นประโยชน์โดยตรงกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน